

TROPİK ADALARDA TRAJEDİ

Aydın AKIN*

Haritaya bakarken, gözümüzü anakaralardan ayırıp okyanuslara çevirirsek, özellikle Pasifik ve Hint Okyanusu'nun adalarla dolu olduğunu görürüz. Bunların birçoğu, Ege Adaları büyüklüğünde, birkaçı ise (Madagaskar başta olmak üzere) daha büyük boyutlardadır.

Adalar, önce kıtalara bağlı iken, sonraları jeolojik oluşumlar sonucunda kıtalardan uzak kaldılar; bunun sonucunda, kıtaların fauna ve florasından ayrı bir yapıya sahip oldular. Böylece adalarda kendilerine has bir doğal ortam oluştu.

Adalar, daha önce insanların yoğun olarak yerleştiği alanlar değildiler. Bazılarında az sayıda olmak üzere yerli toplulukları bulunmaktaydı. Bu dönemde insanların hayvanlara yaptıkları zararlar çok azdı. Buna rağmen, Avrupalılar bu adalara ayak basmaya kadar birkaç tür yok olmuştu bile. Bunlardan biri Yeni Zelanda'da yaşamış olan Moalardır. Devekuşuna benzeyen, fakat ondan daha büyük olan Moalar, insanlar buraya yerleşmeden önce iklim değişimi yüzünden azalmaktaydılar. Ancak onlar için asıl darbe, diğer adalardan gelen Polinezyalı Maoriler oldu. Zaten sayıları azalan Moalar, insanların avlanmasıyla iyice azaldı ve 1350'li yıllarda, yani Maorilerin gelişinden 3 asır sonra tamamen yokoldular.

Moalar için Avrupalılardan önce oluşan bir zarar da, Avustralya'ya gelen Asyalı göçmenlerin getirdikleri köpekler oldu. Daha önce Avustralya'da Keseli Şeytan ve Tasmanya Kurdu, kıtadaki büyük yırtıcıların başlıcalarıydı. Köpeklerin pek çoğu, sahiplerinin yanından kaçıp, düşmansız ortamda hızla artmaya başladılar. Zamanla tamamen yabanileşen bu köpekler (Dingo'lar), Keseli Şeytan'ın azalmasına, Tasmanya Kurdu'nun da tamamen ortadan kalkmasına neden oldular. Otoburlar da bu beklenmeyen misafirlerden oldukça zarar gördüler.

Tropik adalarda, genellikle doğal çevrelerinde düşmanı olmayan türler hantallaşmış, bazıları uçamaz hale gelmiş ve korku duygusunu yitirmişlerdir. Adalarda bulunan kuş türlerinden birincisi deniz kuşlarıdır ve adalara yalnızca kuluçka ve yavrulama zamanında gelirler. İkinci grup ise, tamamen o adaya bağlı olan papağanlar, sutavukları ve ötücülerdir. Bu kuşlar adalara genellikle doğal olaylar, özellikle de fırtına yoluyla gelmişlerdir. Bunlar geldikleri adalara bağlandıklarından tamamen adanın şartlarına uyum ve yeni karakterler kazanmışlardır. Bu adaların birçoğunun doğal faunasında yırtıcı bulunmaması nedeniyle buraya gelen kuş türlerinde meydana gelen bazı ortak değişimler (kaçma ve uçuşa özelliklerinin azalması, vücudun hantallaşması), bu türlerin dış etkilere karşı hassas olmasına neden olmuştur.

Takahe'nin tükendiği sanılıyordu, 1945 yılında tekrar keşfedilince büyük yankı uyandırdı.

Coğrafi keşifler adalardaki doğal ekosistemlerin felaketi oldu. Gemiciler, kuşları etleri yüzünden yoğun biçimde avladılar. Mesela Dodo kuşu insanlar gelmeden önce Rodrigueuz, Réunion ve Mauritius adalarında (Maskaren takımadaları) düşmansız bir ortamda yaşamaktaydılar. Güvercinlerin akrabası olan bu kuş, oldukça iri ve kirliliğe beyaz renkteydi. İnsanların gelmesiyle avlanmaya başlanan bu kuş için bir darbe de insanların getirdiği hayvanlar oldu. Kedi, köpek, fare ve domuz, bu hayvanların yuvalarının tahrip olmalarına neden oldu. Dodolar, Mauritius adasında 1680 yılında, 1750'de Réunion'da ve 1790-1800 yılları arasında Rodrigueuz adalarından tamamen yok oldu.

Gemilerin adalara uğramaları ile fare ve sıçanlar adalara çıkmaya başladılar. Bu da, hayvanlar ve özellikle kuşlar için tehlike yarattı. Sansar, tilki gibi yırtıcıların yokluğu ile hızla çoğalan fareler, kuş yuvalarını tahrip etmeye başladılar ve bundan dolayı yüzden fazla kuş türünün nesli tehlikeye girdi.

Bunlardan biri de Yeni Kaledonya'da yaşayan Kagu'dur. Kedi, fare ve domuzun adaya gelmesi ile bu güzel tüylü kuşun yaşama alanı 130 km²'ye düştü. Doğal alanların azalması ve avlanması ile sayısı azalan Kagu, ayrıca kuşaneler için toplatıldı. Bugün bu tür tahripler sınırlandırıldı; ancak, nikel madeni elde edilmesi çalışmaları dolayısıyla, Kagu'nun çevresinin yok edilmesi bütün hızıyla sürüyor. Maden ocakları ve yolların neden olduğu doğal tahripler sonucunda şimdi sayısı 500 civarında olan bu kuşların yaşama alanları daraltıldı.

Hawaii sutavuşunun da aynı nedenlerden dolayı nesli tükendi. Bu kuşun neslinin tükenmesi ise Mangustlara yüklenir. Ancak asıl neden sıçanlardır. Adaya gelen sıçanların vahşilikleri ve yuvalara yaptıkları zararlar ile bu kuşun nesli de 1884-1893 yılları arasında tükendi.

Bitki örtüsü de, adalarda büyük ölçüde değişikliğe uğradı. Yoğun yerleşim alanlarında ormanların çoğu yok edilerek şeker kamışı ve benzeri tarlalara dönüştürüldü. Adalardaki fare tehdidini yenmek için getirilen Mangustlar da ayrı bir sorun oldu. Sohra yine insanların avlanmak için getirttik-

Kaguların çeşitli faktörler yüzünden sayısı şimdiki 500-1000 arasında...

"Kakapo"

leri geyikler, Yeni Zelanda ve Yeni Kaledonya'da erozyona bile neden oldular, birçok bitki türü azalmaya yüz tuttu.

Adalarda yerleşim ne denli yoğunsa, nesli yok olan kuş türleri de o denli fazladır. Hispaniola adasında kişi başına 6 dönüm orman düşer ve şimdilik hiçbir kuşun nesli tükenmemiştir. Buna karşılık kişi başına ancak 0,3 dönüm düşen Puerto Rico'da 4 tür tamamen yok olmuştur.

Ancak, nesli tükendiği sanılıp yeniden bulunanlar da vardır. Takahe, sutavuklarından bir kuştur. Mavi-yeşil parıltılı ve kırmızı gagalı bu kuş, insanların gelişi ile Yeni Zelanda ormanlarında ortadan kalkmıştı. Araştırmacılar, bu kuşa nesli tükendi gözüyle bakarlarken, 1949 yılında küçük bir koloni-

(Baştarafı 35. Sayfada)

günde saçların yeniden çıktığı, şırınga ile kunduz ifrazatı, bal, yağ ve su karışımının da, kırıklara iyi geldiği ileri sürülmüş ve ciddi hastalıklarda da bundan faydalanılmıştır. Tüm bunlara günümüzde batıl inanç olarak bakılıyor.

Kunduzlar, Avrupa'nın birçok yerinde, örneğin İngiltere'de 12. yy'da, İsviçre'de 18. yy başından ve Batı Almanya'da geçen yüzyıl içinde kaybolmuştur. Günümüzde kunduzlar belli bölgelerde yaşamaktadırlar. Doğu Almanya'da Steckby'de, Elbe nehrinde, Norveç'te Rhone ve Rusya'nın Woronesch

TESLAR SAATI

Teslar saati, ilk bakışta tüm diğer çok fonksiyonlu dijital saatlere benzemektedir. Ancak ek bir özelliği, kullanan kişiyi zararlı elektromagnetik alanlardan korumasıdır. Araştırmacı bilim adamı Dr. Andraji Puharich tarafından geliştirilen bu saatin, oldukça düşük frekanslı olarak bilinen ELF dalgalarına zararlı etkilerini önlediği öne sürülmektedir.

Puharich'e göre, ELF dalgaları (1-41 hertz arası elektromagnetik alanlar) oldukça zayıf güçlerine rağmen, biyolojik sistemleri iyi veya kötü etkileyebilir. Araştırmalar, ELF dalgalarının her materyalden geçtiklerini ve DNA molekülleriyile etkileşime girdiklerini göstermektedir.

Puharich bu konuda, "Bunun da ötesinde, çevremiz ELF ile tika basa doludur. Video gösteri terminalleri, televizyon setleri ve bu türden diğer elektronik aletler sürekli olarak zararlı olduklarını belirten sinyaller verirler" demektedir.

Bu saate, üretiminde kullanılan teknolojiye buluşlarıyla öncülük eden elektrik alanındaki deha Nikola Tesla'nın adı verilmiştir. Saatin en önemli özelliği, zararlı ELF dalgalarını çeken ve tutan magnetik bir wafer'a (üzerinde çok küçük elektronik devre bulunan silikon parçası) sahip olmasıdır.

Puharich'e göre wafer tarafından çekilen bu frekanslar, daha sonra vücudun manyetik sistemini doğal frekansına ayarlamak için sekiz hertz'lik bir sinyale dönüştürülmektedir.

Omni'den çev.: İhsan ÖZKAN

ye rastlanınca, bu bilim dünyası için hoş bir sürpriz oldu ve kuş sıkı korumaya alındı. 1986'da iki hoş sürpriz daha oldu. Kuba fildişi gagalı ağaçkakanı, Kuba'nın dağlık ormanlarında yeniden bulundu. Hindistan'da ise Jerdon çölkoşarına tekrar rastlandı.

Şu an 280 kuş türü bilinçsiz davranışlar sonucu tehlike altındadır. Eğer bu davranışlar devam ederse, bu türlere ancak müzelerde ve kitaplarda rastlayacağız. Fırsat varken bu türleri korumalıyız. □

bölgesinde bulunmaktadır. Bu bölgeler koruma altındadır. Kunduz sayısı 6 milyona çıkarılmaya çalışılmaktadır. İsviçre'de tahminen 50.000 kunduz bulunmaktadır. Burada Norveç örnekleri de yetiştirilmiştir.

Sonuç olarak araştırmacılar denemelerinde başarılı olmuşlardır. Nitekim Baviera eyaletinde denemeler yapan Ruslar da artık orali olmuşlardır.

Kosmos'dan çev.: Aysel YUVACI